

627

تواریخ کبیرا
مکتبہ اسلامی

تواریخ کبیرا - روسینہ معاجمہ الایمانیہ

(برسفر وادہ ۱۶ طرقت ۱۳۳۷ - ۱۹۲۱ عرقتہ اعطا ابرکتہ)

انتاسول - اقدام مطبعہ سی

۱۳۳۹

تواریخ کبیرہ

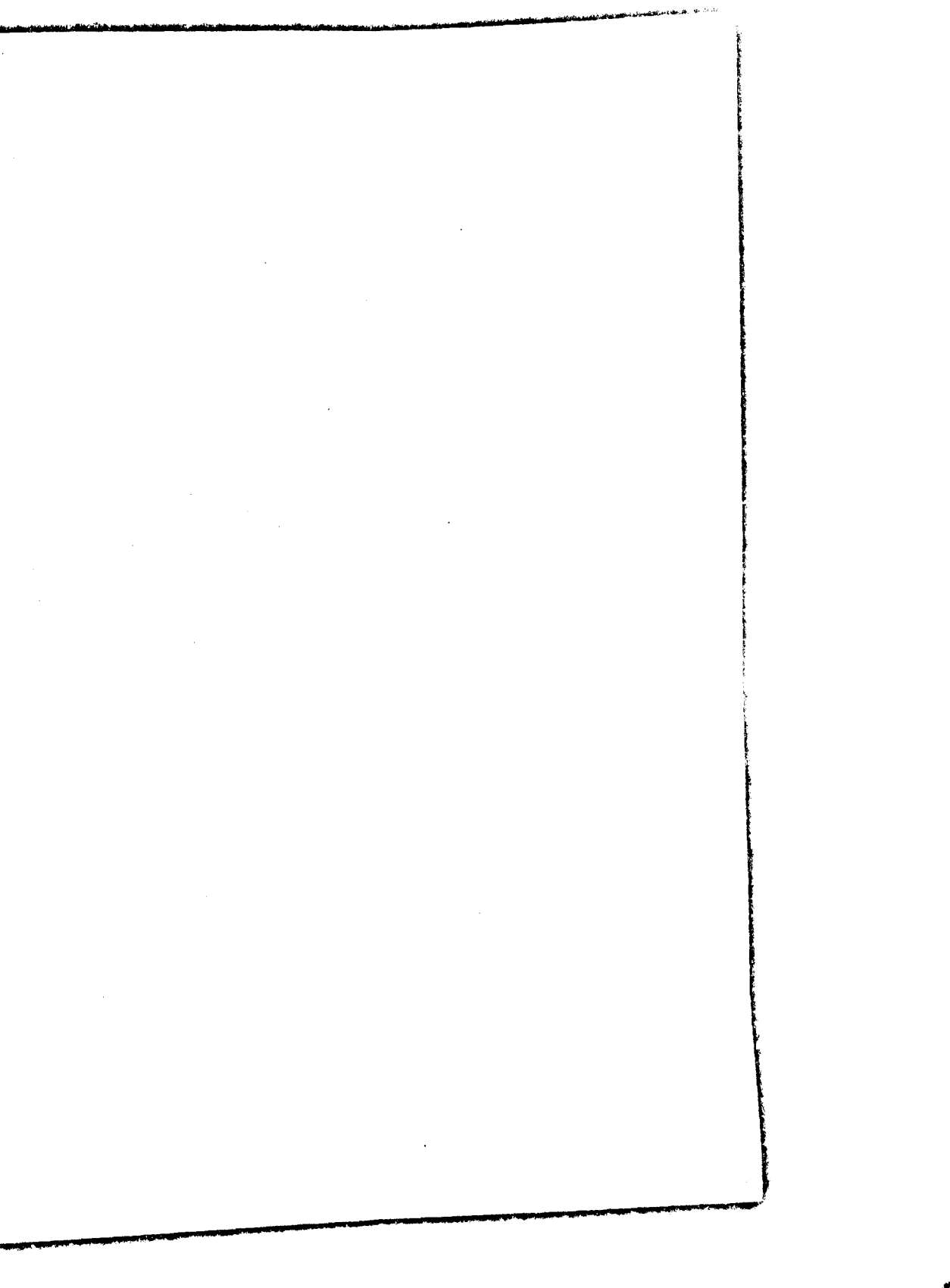
جلد اول

تواریخ

(م)

تذکرہ کثیرا - رؤسینہ مجاہدانہ لائبریری

(مستقوادہ ۱۶ مارت ۱۳۳۷ - ۱۹۲۱ تاریخندہ اعضا ایرلندر)

تورکيه - روسيه معااهده نامہ سی

ملترک اخوتی اساسی و اقوامک کندی مقدراتی سربسته تعیین ایتمک حقی طایقده متحد اولان

تورکيه بويوک ملت مجلسی حکومتی ،

ایله

روسيه شورال فده و آتيف سوسیالیست جمهوریتی حکومتی ،

توسع و استیلا سیاسته قارشی اولان مجادله لرنده کی تساندیرنی و ایکی ملتدن برینه واقع اولان مشکلاتک دیکرینک وضعیتنی ده و خیم قیلاجنی بلنشااهده آره لرنده دائما مناسبه مجادشکارانه تک و هرابیکی ملتک منافع متقابله سنه مستند دواملی روابط دوستانه تک جایگیر اولسنی کورمک آرزوسيله متحسس اوله رق برنخادنت و اخوت عهدنامه سی عقیدینه قرار ویرمشرل و بوخصوصه مرخصلری تعیین ایتمشرلدر .

تورکيه بويوک ملت مجلسی حکومتی :

تورکيه بويوک ملت مجلسی حکومتی اقتصاد و کیلی و قسطنونو مبعوثی یوسف کمال بک ؛

و

حکومت مذکورہ معارف و کیلی و تورکيه بويوک ملت مجلسنده سینوب مبعوثی دوکتور رضا نور بک ؛

و

تورکيه بويوک ملت مجلسی حکومتی سفیر کیبری و مجلس مذکورک آقره اعضاسی علی فؤاد پاشا ؛

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تأسیاً : باطوم لیجائی طریقہ تورکیہ بہ کیدن ویا کلن بالجلہ مواد ایله اشیای تجاریہ نیک کرک رسنه تابع طو توبله رق بلا مشکلات وموانع و بالجلہ رسوم وتکالیفدن معاف اوله رق سربست برصورتده اسراری حق ، هر نوع مصارف خصوصیه دن مستتا اوله رق باطوم لیماندن استفادہ حقیه برلکده تورکیہ بہ تأمین ایدلک شرطلریله اشبو معاهدہ نیک برنجی ماده سنده کوستریلی حدودک شاملده بولسان و باطوم لواسه عائد اولان اراضی ایله باطوم لیجان و شهری اوزرلنده کی حق متبوعیتی کورجستانه ترکہ رضا کوسترر .

اوجنجی ماده

طرفین متعاقبین اشبو معاهدہ نیک ۱ (ث) اشارتلی ذیلده تعیین و تصریح اولنان حدود داخلنده کی نخبچوان قطعه سنک ، حائر اوله جتی حق حمایه بی بر دولت ناکه به اصلا ترک ایتمک شرطیه آذربایجان حمایه سنده مختار بر اراضی تشکیل ایله مسی خصوصده ایشلاف ایشلردر .

نخبچوان اراضی سنک ، آراس طالو غنک شرق ایله طاغنا طاغی (۳۸۲۹) - ولی طاغی (۴۱۲۱) - باغیرسیق (۶۵۸۷) - کومورلی طاغ (۶۹۳۰) - خطی آراسه صیقیشمش منلی منطقه سنده ، اراضی مذکورہ نیک کومورلی طاغ (۶۹۳۰) دن باشلابوب سرای بولاق (۸۰۷۱) - آارات استاسیوندن کچرک قره صوبک آراسه منصب اولدینی نقطهده نهایت بولان خط حدودی تورکیه آذربایجان و ارمنستان مرخصلردن مرکب بر قومیسون مرقتیه تصحیح اوله جقدر .

دردنجی ماده

طرفین متعاقبین شرق مللرینک حرکات ملیه و استخلاصکارانه مسی ایله روس ارباب مساعینک بکی بر نظام اجتماعی ایچون اولان مجادله مسی پنده کی تقارنی بالنشاهده اشبو اقوامک حریت واستقلاله اولان حقلری و آرزو ایتدکری شکل حکومت ایله اداره اولونق صلاحیتلری رسا تصدیق و تأیید ایدرلر .

بشنجی ماده

بوغازلرک بالجله اقوامک مناقلات تجاریه سنه کشادی و بو خصوصده سربستی مروری تأمیناً طرفین متعاقبین قره دکیز و بوغازلرک تابع اوله جتی نظامنامه نیک احضار قطبیسنی دول ساحلیه مرخصلردن مرکب اوله رق بالآخره فنک ایدمک بر قوتقرانسه تودیمه موافقت ایدرلر . شوقدرکه مذکور قوتقرانسنن صادر اوله جتی مقرراتک تورکیه نیک حاکیت معلقه سنه و تورکیه ایله پانجی اولان استانبول شهرینک امنیته برکونا خلل ابرات ایتمه مسی شرطدر .

روسیه شورالی فدهه رانیف سوسیالیست جمهوری حکومتی :

امور خارجه خلق قومیسری و عموم روسیه مرکز اجرا قومیتسی اعضای ژورژ چیچهرین

ایله

عموم روسیه مرکز اجرا قومیتسی اعضاسندن جلال قورقازوف ؛

مخصین مشارالیههم اصوله موافق بولان صلاحیتاملری بدمالتاطی مواد آتیهی قرارلاشد برمشارد .

برنجی ماده

طرفین متعاقبتیک هر بری طرفیندن برینه تحمیل اولوق ایستیلن معاهده صلحه ویا دیگر بر بین الدول سندی طایفهمنی اساس اوله رق قبول ایدر . روسیه شورالی فدهه رانیف سوسیالیست جمهوری حکومتی ایوم بیوک ملت مجلسی طرفندن تمیل ایدلکده اولان تورکیه حکومت ملیهی جانبندن طانامش تورکیه عائد هیچ بر بین الدول سندی طایفهمنی قبول ایدر . اشبو معاهدهده مذکور « تورکیه » تمیریه ۲۸ کانون نانی ۱۳۳۶ (۱۹۲۰) ده استابولده منمقد مجلس مبعوثان طرفندن تنظیم و باجله دولترله مطبوعاته تبلیغ اولان میناق ملیتک احتوا ایتدیکی اراضی قصد ایدلشدر .

تورکیه نك شمال شرقی حدودی بحر سیاه ساحلنده کائن « سارب » قریه سندن باشلاپه رق « خدیس متا » طانی - وشاوش ، طانک خط تقسیم میاهی - « قانی » طانگدن کچن - اورادن دایما آردهان وقارص سنجاقلرینک حدود اداریه شالیه سی - آریا چایی و آراس طالووغنی تعقیب ایدرک آشاخی قره صو منصبه واصل اولان خط ایله تعیین اولومشدر . (حدودک تفصیلاتی و بوکا متعلق مسائل ایچون ۱ (آ) و ۱ (ب) ذیلرینه و طرفین قانقجه محض خریطه به مراجعت)

ایکنجی ماده

تورکیه ،

اولا : اشبو مادهده تخصیص ولیمین اولان محال اهلایی ، هرجانتک دینی و حرئی حقوقی تأمین و محال مذکورده اهلانک آرزولرینه موافق بر اصول تصرف اراضی ادخاله امکان بخش ایده جک واسع بر مختاریت اداره به نائل اولوق .

اوتجی ماده

طرفین متعاقبندین برینک طرف دیگر اراضیسنده ساکن تبعه‌لری مقیم اولدقلری مملکت قوانیتندن متولد حقوق و وظائف اساسانه مستنداً معامله کوره‌جکلردر . فقط مدافعه ملیه‌به عائد قوانین و نظامات مستأ اولوب آنلره تابع طوتولیه‌جقلردر . حقوق عالییه ، وراثته و اهلیته عائد مسألدهده طرفین تبعه‌سی اشبو ماده احکامندن استنا ایدیه‌جکلردر . مواد مذکوره بر خصوصی ائتلافنامه عقیده‌به حل اوله‌جقلدر .

اون برنجی ماده

طرفین متعاقبین هر ایکی مملکتندن برینک دیگر مملکت اراضیسنده ساکن تبعه‌لری حقنده اگ زیاده نائل مساعده ملت معامله‌سی تطبیقته موافقت ایدرلر . اشبو ماده احکامی تورکیه‌نک متفق بولنان مسلمان دولتلری تبعه‌لریه روسیه‌نک متقلری اولان سوویت جمهوریتلری تبعه‌لرینه عائد حقوقده تطبیق ایدلر .

اون ایکنجی ماده

۱۹۱۸ سنه‌ندن اول روسیه اقسامندن ایکن اوزرلرنده تورکیه‌نک حق حاکمیتی اولدینی روسیه شورالر سوسیالیست فده‌راتیف جمهوریتی حکومتی طرفندن اشبو معاهده ایله تصدیق اولنان اقسام اراضی اهالیسندن هربری تورکیه‌نی سربستجه ترک ایدیه‌بیلجک و برلکده اشیا واموالنی ویا تقودی کتوره‌بیلجکلدر . اشبو معاهده ایله تورکیه طرفندن حق متبوعیتی کورجستانه ترک ایدیان باطوم اراضیسی اهالیسندن هربری دخی عین حق حائلدر .

اون اوچنجی ماده

روسیه بالجله حرب اسپرلریله سیویل اسرادن قفقاسیه و آوروپای روسیده بولنانلری اشبو معاهده‌نک امضاسی نارنجندن اعتباراً اوج آی طرفنده ، آسیای روسیده بولنانلری آلتی آی طرفنده مصارفی روسیه طرفندن تسویه اولتیق اوزره تورکیه‌نک شرق شمالی حدودینه قدر سوق و اعاده‌ینی تمهد ایدر . الاآن تورکیه‌ده بولنان روس حرب اسپرلریله سیویل اسراسی حقندهده تورکیه عین تمهدده بولنور . بوسوق و اعاده‌نک تفصیلاتی اشبو معاهده‌نامه‌نک امضاسی متعاقب همان عقد ایدیه‌جک خصوصی بر مقاوله ایله تمین اولونجه‌جقلدر .

اون درونجی ماده

طرفین متعاقبین ممکن اولدینی قدر آز بر مدت ظرفنده بر قونسلوسلق مقاوله‌نامه‌سیله اشبو معاهده‌نک مقدمه‌سنده ذکر اولنوب ایکی مملکت آراسنده کی مناسبات و روابطک تقویه‌سنه خادم اقتصادی ، مالی و سائر مسائل تنظیم ایدیجی ائتلافات عقیده‌به موافقت ایدرلر .

آئینگی ماده

طرفین متعاقبین ایکی مملکت آراسنده شیمدی به قدر عقد اولان بالجه معاهداتک کندی منافع متقابله لریه تطابق ائمه دیکنی تصدیق ایدرلر. بناءً علیه اشبو معاهداتک کان لم یکن و منسخ اولدینی خصوصنده طرفین متعاقبین متحددر. روسیه شورالر سوسیالیست فده راتیف جمهوری حکومتی تورکیه حکومتی ابله چار حکومتی آراسنده اولجه منعقد بین الملل سنده مستند مالی وسائر هر نوع تمهداتدن کندیسنه فارشی تورکیانک بری اولدینی بالخاصه بیان ایلر.

بدنجی ماده

روسیه شورالر سوسیالیست فده راتیف جمهوری حکومتی قابتولاسیونلر اصولنک هر مملکتنک انکشاف ملیسنک سربستی جریانی و حقوق حکمرانیسنک تمامی اجراسیله قابل تألیف بر اصول اولدینی بالتصدیق تورکیه ده بر اصول ابله هر هانکی بر صورته مناسبدار اولان هر نوع معاملاتک و حقوقک اجرا واستعمالی کان لم یکن و ملغا عد ایلر.

سکرتنجی ماده

طرفین متعاقبین اراضیلری داخلنده طرف دیگر مملکتنک یا خود اقسام مالکندن برینک حکومتی وظیفه سنی درعهده ادعاسنده بولان تشکیلات و نهمانک تشکیلی و یا اقامتی و دیگر مملکت فارشی مجادله مقصدنده بولسان نهمانک اقامتی قبول ائهمکی تمهد ایدرلر. تورکیه و روسیه، قفقاسیه سوووت جمهوریترینه فارشی ده معامله متقابله شرطیله عینی تمهدده بولنورلر.

شوراسی مقرردرکه اشبو ماده ده مذکور تورکیه اراضیسی دوغریدن دوغری به تورکیه بویوک ملت مجلسی حکومتک اداره ملکیه و عسکریه سی نهمنده بولان اراضیدر.

طقوزنجی ماده

ایکی مملکت آراسنده مناسبانک عدم انقطاعنی تأمیناً طرفین متعاقبین سرعت ممکنه ابله شمشدوفر، تلفراف وسائر مناقلانک محافظه و تکمیلی و ایکی مملکت آراسنده بلامشکلات اشخاص و اشیانک سربستی اسرارینک تأمین ایچون تدابیر لازمه متحداً اتخاذه تمهد ایدرلر. شوراسی مقرردرکه بویولرک و اششای تجاریه نک کیروب چیقمانسده مملکتیندن هر برنده جاری قوانین و نظامات حرفیاً تطبیق ایدبله جکدر.

ذیل ۱ [آ]

نورکینک شمال شرقی حدودی روجه آتی تثبیت اولمشدر .

[روس ارکان حربیسنگ $\frac{33333}{100000}$ مقیاسده (ژپوس کین و زست) لك خریطه سنه نظرأ] قره دکز ساحلده
 سارپ « Sarpe » قریبسی - قره شالوار طاغی « Cara chalvar » (۰,۰۱۴) و مارادیدی « V. Maradidi »
 قریبسنک شانلده جوروجی قطع ایدر - ساباور « Sabaour » قریبسی شمالی - خدیز - مانا طاغی « Khedis-Mata »
 (۷,۰۵۲) قوا کیه طاغی « Kva-kibé » قاونارنی قریبسی « Kavtareti » مدزینا « Medzybna » طاغنت
 خط تقسیم میاهی - کهزات کسون طاغی « Gerat-Kessoun » (۶,۴۶۸) - قورداطاغی « Korda » (۷,۹۱۰)
 خط تقسیم میاهی تمقیاً خرهبت شاونسکی « Karabète Chavchetesky » طاغی زروه سنک قسم غربسندن
 رسکی آرتون قضا سنک حدود اداریه قدیمه سنه واصل اولور - شاونسکی طاغی خط مستقیم میاهدن کچهرک
 صاری چای (قره عیسانی) (۸,۴۷۸) طاغنه واصل اولور - قیورالیسکی بیوی « Kviral'sky » بورادن اسکی
 اردهان قضا سنک حدود اداریه قدیمه سنه قانی « Kanny » طاغنه کلیر - اورادن شماله توجه ایله تایل « T'il »
 (گرامانی) « Gramany » (۸,۳۵۷) طاغنه واصل اولور - عینی اردهان حدودی تمقیاً بادهلا « Badela »
 قریبسنک شمال شرقی سنده بوسقوو « Poskhov » چایه واصل اولور . و چانچاق « Tchanchakh » قریبسنک
 شماله قدر بو ایرماغی جنوبه دوزغری تعقیب ایدر - اوراده بو ایرماغی ترک ایله خط تقسیم میاهی تمقیاً نریلیان
 باشی « Airilian-bachi » طاغنه (۸,۵۱۲) واصل اولور - که تبه « Kelle tapu » (۸,۴۶۳) وخرمن تبه
 (۹,۷۰۹) طاغلرندن کچر - قاسریس - سوری « Kasris-Seri » (۹,۶۸۱) طاغنه کلیر - اورادن قورا « Koura »
 نهرینه قدر قارزامت « Karzamète » چایی تعقیب ایدر - بعده قارتانا کو « Kartanakev » قریبسنک شرقه
 قدر قورا نهری تالوه غنی تعقیب اوراده قارا اوغلی (۷,۲۵۹) طاغنت خط تقسیم میاهنه کچهرک نهر مذکور
 ترک ایدر - بعده قازاین « Khuzapine » کوللی ایکیه آیره رق (۷,۵۸۰) نقطه سنه اورادن کوک طاغ (۹,۱۵۲)
 واصل اولور - اوچ تبهلو (۹,۷۸۳) - تاپا قلعه « Tapa kala » (۹,۷۱۶) - (۹,۰۶۵) نقطه سی اوراده اسکی اردهان
 سنجانی حدودی ترک ایدر . و بووک آق بابا « Bol. Akli-baba » (۹,۹۷۳) طاغلرینه کچر (۸,۸۲۸) -
 (۸,۸۲۷) - (۷,۰۶۲) اییش کویسک شرقه کچهرک (۷,۵۱۸) راقنه وبعده قیزیل طاشه واصل اولور - (۷,۴۳۹) -
 (۷,۴۹۰) نووی قیزیل طاش « Novi-kizil-dach » کوی (قیزیل طاش) قره محمدک غربسندن کچهرک جاموشبو
 « Djamouchebou » چایه [۱] واصل اولور . (دلاور ب. خلی « Delavère B. Kamly » تهنیس « Tikhnis »
 کویلیسنگ شرقه کاش) - وارنانلی « Vartanly » وباش شوره کل « Bache-Chouraguéle » کویلرندن و سالف الذکر
 ایرماغی تمقیاً - (قلهلی) « Kalali » نک شانلده آرپه چای ایرماغنه واصل اولور - اورادن مهادیاً آرپه چای
 تالوه غنی تعقیب ایله (آزاسه) کلیر - آراس تالوه غنی آشناغی قره منصبه قدر تعقیب ایدر .
 (تنبیه) شوراسی مقررده رک حدود سالف الذکر ارتفاعلرک خط تقسیم میاهدن کچر .

امضا
 یوسف کمال
 رضا نور
 علی فواد

امضا
 زوردر میمریمه
 جهول قورقازوف

اۋن بىنچى مادە

اشىو تۈرك و روس مەھدەسندە جنوبى قفقاس جەھورىتىلرئە ئاىد اولەرق مذكور بولنان موادك تۈركىيە ايله اشىو جەھورىتىلر آراسندە عقد اولەجق مەھداتدە مجبورى القبول اولسى ايجون سالف الذكـر جنوبى قفقاس جەھورىتىلرئى زدنە تىبئات لازمەدە بولومئى روسيە تەھد ايدر .

اۋن آلتىنچى مادە

اشىو مەھدە مەاملە تصديقە يە تابع طولىە جقدر . تصديقە مەلى سرعت مەكنە ايله فارصدە تەاطى اولونە جقدر . اشىو مەھدە ، اۋن اوچىنچى مادەسى مستنا اولق اوزرە تصديقە مەلك تەاطىسى تارىخىدن اعتباراً مرعى اولە جقدر . تصديقاً للمقال سالف الذكـر مرخصلر اشىو مەھدەنى امضا و تختم ايتىشلردر . اشىو مەھدە نىسخىن اولەرق موسقووادە بىك اوچ بوز اوتوز بدى [بىك طقوز بوز يكرمى بر] سنەسى مارتىك اۋن آلتىنچى كۈنى تىظىم اولتىشدر .

امضا

يوسف كمال

رضا نور

على فزاد

امضا

نور محمد ربه

مهدول نورقازوف

ذیل ۱ [ث]

نخجوان اراضیسی :

آارات استاسیونی - سرای بولاق طاغی (۸.۰۷۱) کهمورلو طاغ « Kémourlou » (۸.۸۳۹) (۸.۹۳۰)
(۳.۰۸۰) - سنايات طاغ « Sayal » (۷.۸۶۸) قورت قولاق « Kionrt Koulag » [Kourt Koulak] قریهسی
- غامسور طاغ « Gamessour » (۸.۱۶۰) - (۸.۰۲۲) کوکی طاغ « Kuki » (۱۰.۲۸۲) واسکی نخجوان
قزاسنک حدود اداریه شرقیهسی .

امضا

زورر میمیریه
مهدول قورقازوف

امضا

یوسف کمال
رضا نور
علی فزاد

ذیل [ب]

[آ] ذیلندہ ارانہ ایدلیکی اوزره خط حدودک آره چای و آراسک تالوغ خطلانده قالدینی لایقہ تقرر ایندیکنه نظرآ تورکیه حکومتی بالکنز استحکامات خطنی حال حاضرده کی (کمری - اریوان) تیموربولنی شیمدیکی گذرکاهدنن آره چای منطقه سنده سکزر ودرستک بر مسافیه و آراس منطقه سنده مذکور تیمور بولندن دوت ودرستک بر مسافیه چکمکی تعهد ایدر .

مارالیسان مناطقی تحدید ایدن خطلر آره چای منطقه سی ایچون برنجی قمره نك (آ) و (ب) بندلرندن و آراس منطقه سی ایچون اینکی قمره ده بوجه آتی ارانہ ایدلشدر .

۱ - آره چای منطقه سی :

آ - وارانلیک جنوب شرقیسنده - اوزون کلیسانک شرقده - بوزیار « Boziar » طاغی (۵,۰۹۶) (۵,۰۸۲) - (۵,۰۴۷) قارمیر واننک « Karmir Vank » شرقده - اوج تپه (۵,۵۷۸) - آراز اوغلتک شرقده آتی « Ani » نك شرقده - اینه کوی « Enikei » نك غربنده آره چایه اصلی اولور .

ب : (۵,۰۱۹) راقنک شرقده آره چای یکیدن ترک ایدر و دوغربدن (۵,۴۸۱) . کیدر .

- قیزیل قولانک دوت بقیق ودرست شرقده - بوجالی « Bodjali » نك اینکی ودرست شرقده

- بعده دینغورچای « Dighor tchal » ایرماغی - دوزکاید کوبنه قدر بو ایرماغی تعقیماً دوغروجه قره باغ خرابه لرینک شالنه کیده رک آره چایه اصلی اولور .

۲ - آراس منطقه سی :

سلجان کوی (دیزا) وقارا باغ علی جان آره سنده کی خط مستقیم .

برطرفدن کمری - اریوان تیمور بولی دیگر طرفدن اشبو تیمور بولندن اعتباراً سکزر ودرستک مسافه لرده قصر ایدیلن خطلرله [بو آدالقی خطلری مذکور منطقه دن خارجدر] تحدید ایدیلن منطقه لرده تورکیه حکومتی هیچ بزوع استحکامات انشا ایتمه کی ومنتظم قطعات بولندیرمه نی تعهد ایدر . آتیجی مذکور مناطقه نظام وامینت اداره قطعاتی بولندیرمق حقی عفاظه ایدر .

امضا

نورته بییمیریه
مہول قورقمازوف

امضا

یوسف کمال
رضا نور
علی نوادی

ANNEXE I. (C)

Territoire de Nakhitchevan :

Station d'Ararat — Mont Saraf-Boulak (8074) — Kémourlou Dagh (8839) (8930) — 3080 — Sayat-Dagh (7868) — village Kourt-Koulag (Kiourt-Koulak) — Gamessour-Dagh (8160) — 8022 — Kuki-Dagh (10282) et la frontière administrative orientale de l'ancien district de Nakhitchevan.

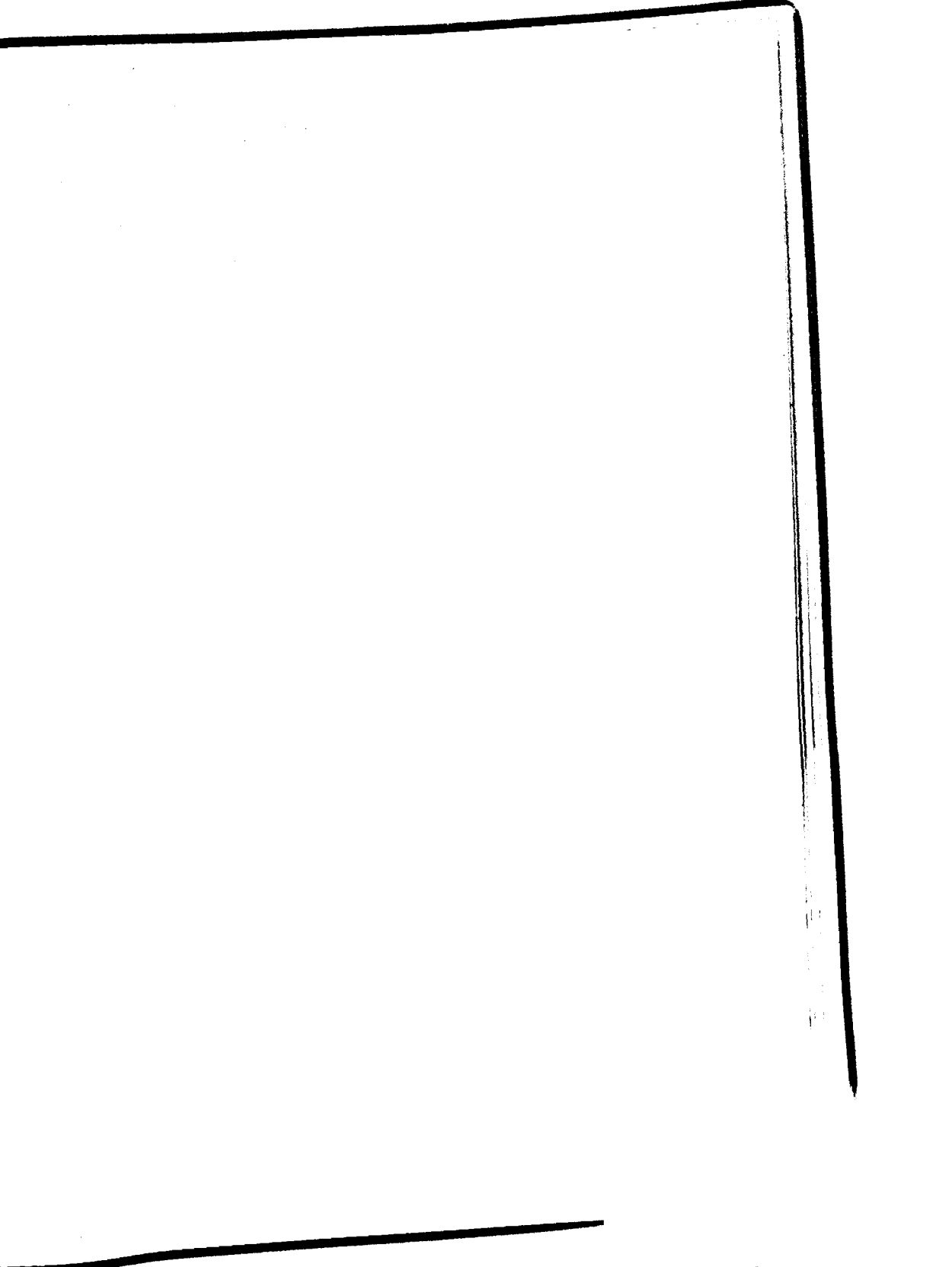
YOUSSEUF KÉMAL.

Dr. RIZA NOUR.

ALI FOUAD.

GEORGES TCHITCHERINE.

DJELAL KORKMASSOFF.

ANNEXE I. (A)

La frontière nord-est de la Turquie est fixée comme suit (d'après la carte de l'Etat Major Russe au 1 210000-5 versées au pouce):

Village Sarpe sur la Mer Noire — Mont Kara Chalvar (5014) — traverse le Tchoukhe au nord du village V. Maradidi — nord du village Sabnour — Mont Khedis-Meta (7052) — Mont Kva-Kbé — village Kavtaréti — ligne de partage des eaux de la montagne Medzybna — Mont Gerat-Kessoun (6468) — suivant la ligne de partage des eaux Mont Korda (7910) arrive, par la partie occidentale de la crête de la montagne Karebète Chavchetsky, à l'ancienne frontière administrative de l'ancien district d'Artvine — passant par la ligne de partage des eaux de la montagne Chavchotsky, arrive au Mont Sury-Tchaï (Kara-Issal) (8478) — Col Kviral'sky — de là arrive à l'ancienne frontière administrative de l'ancien district d'Ardahan au Mont Kanny-Dagh — de là se dirigeant vers le nord arrive au Mont Tili (Gramany) (8337) — suivant la même frontière d'Ardahan arrive au nord-est du village Badela, à la rivière Poskhov-Tchaï, et suit cette rivière vers le sud, jusqu'au nord du village Tchanchakh — là quittant cette rivière et suivant la ligne de partage des eaux arrive à la montagne Airilian-Bachi (8312) — passant par les Monts Kelle-Tapa (8463) et Khurman-Tapa (9709) — arrive au Mont Kasris-Seri (9681) — de là suit la rivière Karzamié-Tchaï jusqu'au fleuve Koura — de là suit le thalweg du fleuve Koura jusqu'à l'est du village Kartanakev, où elle quitte le Koura en passant par la ligne de partage des eaux de la montagne Kara-Ogly (7259) — de là divisant en deux parties le lac Khazapine, arrive à la côte 7380 et de là au Mont Guék-Dagh (9132) — Uch-Tapalar (9782) — Taya-Kala (9716) — côte 9005 — là quitte l'ancienne frontière du district d'Ardahan et passe aux Monts Bol, Akh-Baba (9973) - 8828 (8827) — 7602 — passant à l'est du village Ibié, arrive à l'altitude 7318 et puis au Mont Kizil-Dache (7439) (7490) — village Novy-Kizil-Dache (Kizil-Dache) — en passant à l'ouest de Karamedé arrive à la rivière Djamouchebon-Tchaï (1) (située à l'est des villages Delavère, B. Kmly et de Tikhnis) — par les villages de Vartunly et Bache-Chouragoué en suivant la susdite rivière, arrive à la rivière Arpa-Tchaï au nord de Kalali — de là suivant toujours le thalweg de l'Arpa-Tchaï, arrive à l'Araxe — suit le thalweg de l'Araxe jusqu'à l'embouchure du Nijni-Kara-Sou.

N. B. — Il est bien entendu que la frontière passe par la ligne de partage des eaux des altitudes ci-dessus indiquées.

YOÛSSOUF KÉMAL.
Dr. RIZA NOÛR.
ALI FOUAD.

GEORGES TCHITCHÉRIK.
DJELAL KORKMASSOFF.

(1) Le nom de Djamouchebon-Tchaï n'est pas indiqué sur l'édition de 1899.

ANNEXE (14)

Etant bien convenu que la ligne frontière reste le thalweg de l'Arpa-Tchaï et de l'Araxe, comme il est indiqué dans l'annexe I. (A) le Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale s'engage à retirer seulement la ligne des blockhaus à une distance de huit verstes de la ligne de chemin de fer Alexandropol-Erivan dans son tracé actuel, dans la région de l'Arpa-Tchaï, et à une distance de quatre verstes de la susdite ligne de chemin de fer dans la région de l'Araxe. Les lignes délimitant les régions susmentionnées sont indiqués ci-dessous pour la zone d'Arpa-Tchaï dans les alinéas A et B du paragraphe I, et pour celle de l'Araxe dans le paragraphe II.

I. — Zone de l'Arpa-Tchaï:

A. — Au sud-est de Yartanly — à l'est de Ouzoun-Kilissa — Mont Boziar (3096) — 3082 — 3047 — à l'est de Kurmir-Yank-U'ch-Tapa (3378) — à l'est d'Araze-Oglou — à l'est d'Ani — arrive à l'Arpa-Tchaï à l'ouest d'Enikeï.

B. — Quitte de nouveau Arpa-Tchaï à l'est de l'altitude 3019 — va directement à 3481 — quatre verstes et demi à l'est de Kizil-Koula — deux verstes à l'est de Badjali — puis la rivière Dighor-Tchaï — suit cette rivière jusqu'au village Douz-Ketchout et va directement au nord des ruines de Kara-Bagh et arrive à l'Arpa-Tchaï.

II. — Zone de l'Araxe:

La ligne directe entre Karababa Alidjan et le village Suleyman (Biza). Dans les zones délimitées d'un côté par la ligne de chemin de fer Alexandropol-Erivan et de l'autre par les lignes déterminant les distances de huit et quatre verstes, à partir de ladite ligne de chemin de fer, le Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale s'engage à n'élever des fortifications d'aucune espèce (ces lignes de distance restant en dehors des dites zones) et à ne pas entretenir des troupes régulières, mais il conserve le droit de maintenir dans les dites zones des troupes d'ordre, de sécurité et d'administration.

Signé: YOUSSEF KEMAL.
Dr. RIZA NOUR.
ALI FOUAD.

Signé: GEORGES TCHITCHERINE.
DJELAL KORKMASSOFF.

Article 10.

Les ressortissants de chacune des deux Parties contractantes résidant sur le territoire de l'autre partie seront traités sur la base des droits et des obligations découlant des lois du pays où ils résident, excepté celles concernant la défense nationale, dont ils seront libérés.

Les questions relatives aux droits de famille, de succession et de capacité juridique des nationaux réciproques font aussi exception au présent article. Elles seront résolues par la voie d'un accord spécial.

Article 11.

Les deux Parties contractantes sont d'accord pour appliquer le régime de la nation la plus avorisée aux nationaux de l'un des deux pays résidant sur le territoire de l'autre : Cet article ne s'applique point aux droits appartenant aux nationaux des Etats musulmans alliés de la Turquie ainsi qu'aux nationaux des Républiques Soviétistes alliées de la Russie.

Article 12.

Tout habitant des territoires ayant fait partie de la Russie avant l'année 1918 et sur lesquels le Gouvernement de la République Socialiste Fédérative des Soviets de Russie affirme la souveraineté de la Turquie selon le présent traité, pourra librement quitter la Turquie et aura le droit d'emporter avec lui ses effets et ses biens ou leur montant. Le même droit appartient à tout habitant du territoire de Batoum sur lequel la Turquie cède sa souveraineté à la Géorgie par le présent traité.

Article 13.

La Russie s'engage à rapatrier en Turquie aux frais de la Russie jusqu'à la frontière nord-est de la Turquie dans l'espace de trois mois pour la Russie d'Europe et le Caucase et dans l'espace de six mois pour la Russie d'Asie, à partir de la date de la signature du présent traité, tous les prisonniers de guerre et les prisonniers civils turcs qui se trouvent en Russie. La Turquie prend le même engagement pour les prisonniers de guerre et les prisonniers civils russes se trouvant encore en Turquie. Les détails de ce rapatriement seront réglés par une convention spéciale qui doit être élaborée immédiatement après la signature du présent traité.

Article 14.

Les deux Parties contractantes sont d'accord pour conclure dans le plus bref délai possible une convention consulaire ainsi que des accords réglant toutes les questions économiques, financières ou autres nécessaires pour affermir entre les deux pays les relations d'amitié préconisées dans le préambule du présent traité.

Article 15.

La Russie s'engage à faire auprès des Républiques de Transcaucasie les démarches nécessaires pour rendre obligatoire la reconnaissance par lesdites Républiques, dans le traité à conclure entre la Turquie et ces Républiques des clauses qui les concernent dans le présent traité Turco-russe.

Article 16.

Le présent traité sera soumis à ratification. L'échange des actes de ratification aura lieu à Kars, e plus tôt possible.

Le présent traité entrera en vigueur à partir du moment de l'échange des actes de ratification, exception faite de l'article 13.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires susmentionnés ont signé le présent traité et l'ont revêtu de leurs cachets

FAIT EN DOUBLE, à Moscou, le seize Mars mille trois cent trente sept (mille neuf cent vingt et un).

(L. S.) YOUSSEUF KÉMAL

(L. S.) GEORGES TCHITCÉRINE.

(L. S.) Dr. RIZA NOUR.

(L. S.) DJÉLAL KORKMASSOFF.

(L. S.) ALI FOUAD.

ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE SOCIALISTE FÉDÉRATIVE
DES SOVIETS DE RUSSIE :

GEORGES TCHITCHÉRINE, Commissaire du peuple aux Affaires Etrangères et membre du
Comité Central Exécutif Panrusse.

et DJÉLAL-EDDINE KORKMASSOF, Membre du Comité Central Exécutif Panrusse.

LESQUELS, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, ont
arrêté les dispositions suivantes :

Article 1.

Chacune des deux Parties contractantes accepte en principe de ne reconnaître aucun traité
de paix ou autre acte international qu'on voudrait imposer à l'une des deux parties ; le GOUVERNEMENT
DE LA RÉPUBLIQUE SOCIALISTE FÉDÉRATIVE DES SOVIETS DE RUSSIE accepte de ne reconnaître aucun acte
international concernant la Turquie et qui n'est pas reconnu par le GOUVERNEMENT NATIONAL DE TURQUIE,
représenté actuellement par sa GRANDE ASSEMBLÉE NATIONALE.

Sont entendus sous la notion de Turquie dans le sens du présent traité les territoires compris dans
le Pacte National Turc du 28 Janvier 1920, élaboré et déclaré par la Chambre des Députés Ottomans
à Constantinople et communiqué à la presse et à tous les Etats.

La frontière nord-est de la Turquie est déterminée par la ligne qui, commençant du village de
Sarpe, situé sur la Mer Noire, passe par le mont Khedisimta—ligne de partage des eaux de la montagne
Chavchet, Mont Kanny-Dag—de là suit toujours les frontières administratives septentrionales des Sandjaks
d'Ardahan et de Kars—le talweg d'Arpa Tchai et celui de l'Araxe jusqu'à l'embouchure de Nijni-Kara-Son.

[Pour les détails de la frontière et les questions y afférentes voir les annexes 1 (A) et 1 (B) et la
carte incluse, signées par les deux Parties contractantes.]

Article 2.

La Turquie consent à céder à la Géorgie la souveraineté de la ville et du port de Batoum avec
le territoire se trouvant au nord de la frontière indiquée dans l'article premier du présent traité et
ayant fait partie du district de Batoum, à condition que :

1— La population des lieux spécifiés dans l'article présent jouisse d'une vaste autonomie adminis-
trative locale, garantissant à chaque communauté ses droits culturels et religieux et cette population ait la
possibilité d'introduire dans les lieux précités un régime agricole conforme à ses désirs.

2— La Turquie soit assurée du libre transit de marchandises et de toutes matières à destination
ou en provenance de la Turquie par le port de Batoum sans douane, sans aucune entrave, avec l'exemption
de tout droit et charge et avec le droit pour la Turquie d'utiliser le port de Batoum sans frais spéciaux.

Article 3.

Les deux Parties contractantes sont d'accord que la contrée de Nakhitchivan dans les limites
spécifiées par l'annexe 1 (C) du présent traité, constituera un territoire autonome, sous la protection
de l'Azerbaïdjan à la condition que l'Azerbaïdjan ne cède point ce protectorat à un tiers Etat. Dans la zone
triangulaire du territoire de Nakhitchivan interencadrée entre l'est du talweg de l'Araxe et l'ouest de la ligne de
mont Dagna 3829 — Véli-Dagh (4121) — Bogarsik 6287 — Mont Kémarliou Dagh 6330 — la ligne de la frontière

commençant par Kémourlou-Dagh (6930), passant par le mont Sarai-Koulak (8071) — station d'Ararat aboutissant au point de jonction de Kara-Sou à Araxe dudit territoire sera rectifiée par une commission composée des délégués de la Turquie, de l'Azerbaïdjan et de l'Arménie.

Article 4.

Les deux Parties contractantes, constatant la contiguïté existant entre les mouvements nationaux et libérateurs des peuples d'Orient et la lutte des travailleurs de Russie pour un nouvel ordre social, affirment formellement le droit de ces peuples à la liberté et l'indépendance, ainsi que leur droit à se gouverner avec la forme gouvernementale qu'ils désirent.

Article 5.

En vue d'assurer l'ouverture et la liberté du passage des détroits aux transactions commerciales de tous les peuples, les deux Parties contractantes sont d'accord pour remettre l'élaboration définitive du statut international de la Mer Noire et des détroits à une conférence ultérieure composée des délégués des Etats riverains, sans que les décisions qui en découleraient puissent porter atteinte à la souveraineté absolue de la Turquie et à la sécurité de la Turquie et de Constantinople, sa capitale.

Article 6.

Les deux Parties contractantes reconnaissent que tous les traités passés jusqu'à maintenant entre les deux pays ne correspondent pas aux vrais intérêts réciproques. Ils sont d'accord par conséquent pour regarder ces traités comme nuls et abrogés.

Le Gouvernement de la République Socialiste Fédérative des Soviets de Russie déclare notamment qu'il considère la Turquie comme libre envers lui de toutes obligations pécuniaires ou autres basées sur des actes internationaux passés antérieurement entre la Turquie et le Gouvernement Tzariste.

Article 7.

Le Gouvernement de la République Fédérative des Soviets de Russie reconnaissant le régime des capitulations comme incompatible avec le libre essor du développement national de tout pays ainsi qu'avec le plein exercice de ses droits souverains considère nul et abrogé l'exercice en Turquie de toutes fonctions et de tous droits ayant avec ce régime quelque rapport.

Article 8.

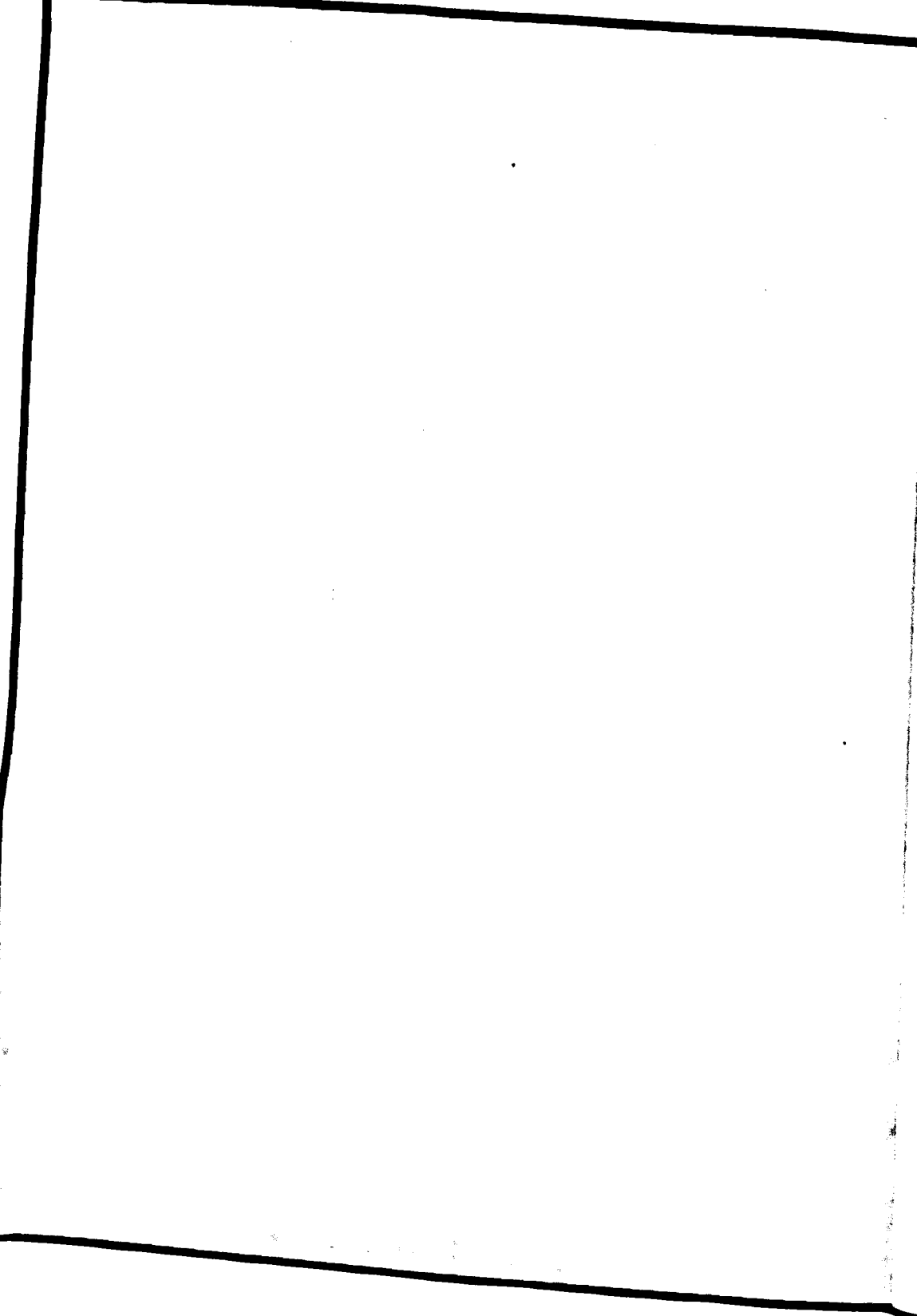
Les deux Parties contractantes s'engagent à ne point admettre sur leur territoire la formation ou le séjour d'organisations ou de groupements prétendant assumer le rôle de Gouvernement de l'autre pays ou d'une partie de son territoire, ainsi que le séjour de groupements ayant pour but de lutter contre l'autre pays. La Turquie et la Russie prennent le même engagement par rapport aux Républiques Soviétistes du Caucase sous condition de réciprocité.

Il est bien entendu que le territoire turc précité dans le présent article est le territoire qui se trouve sous l'administration directe, civile et militaire du Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie.

Article 9.

Afin d'assurer la non interruption des rapports entre les deux pays, les deux Parties contractantes s'engagent à prendre d'un commun accord toutes les mesures nécessaires pour maintenir et développer le plus vite possible les communications ferroviaires, télégraphiques et autres, ainsi que pour assurer le libre transit des personnes et des marchandises sans aucune entrave entre les deux pays.

Il est entendu toute fois que, pour le trafic de l'entrée et de la sortie des voyageurs et des marchandises auront application intégrale toute les dispositions établies à ce sujet dans chacun des deux pays.

Traité entre la Turquie et la Russie

LE GOUVERNEMENT DE LA GRANDE ASSEMBLÉE NATIONALE

DE TURQUIE,

ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE SOCIALISTE FÉDÉRATIVE

DES SOVIETS DE RUSSIE.

D'accord sur les principes de la fraternité des nations et sur les droits des peuples à disposer librement de leur sort, constatant leur solidarité dans leur lutte contre l'impérialisme, ainsi que le fait que toute difficulté survenue à l'un des deux peuples aggraverait la situation de l'autre, et étant entièrement animés du désir de voir régner toujours entre eux des rapports cordiaux et des relations de sincère amitié continue, basés sur les intérêts réciproques des deux pays, ont décidé de conclure un traité d'amitié et de fraternité et ont à cet effet nommé pour leurs Plénipotentiaires :

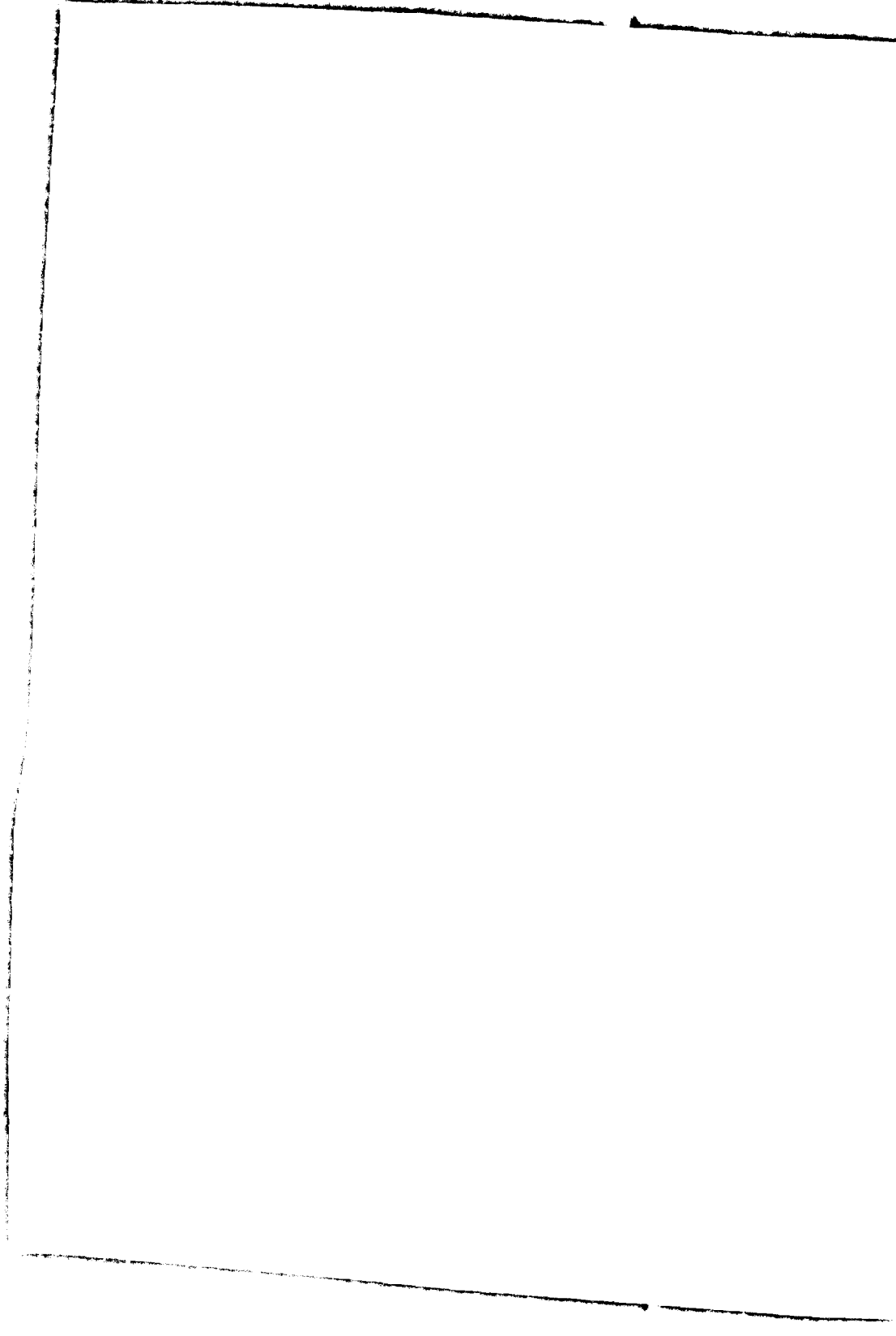
LE GOUVERNEMENT DE LA GRANDE ASSEMBLÉE NATIONALE

DE TURQUIE :

YOUSSEUF KÉMAL BEY, Commissaire du peuple pour l'Economie Nationale de la Grande Assemblée Nationale de Turquie. Député de Kastamonu à la même Assemblée.

LE Dr. RIZA NOUR BEY, Commissaire du peuple pour l'Instruction Publique de la Grande Assemblée Nationale de Turquie. Député de Sinope à la même Assemblée.

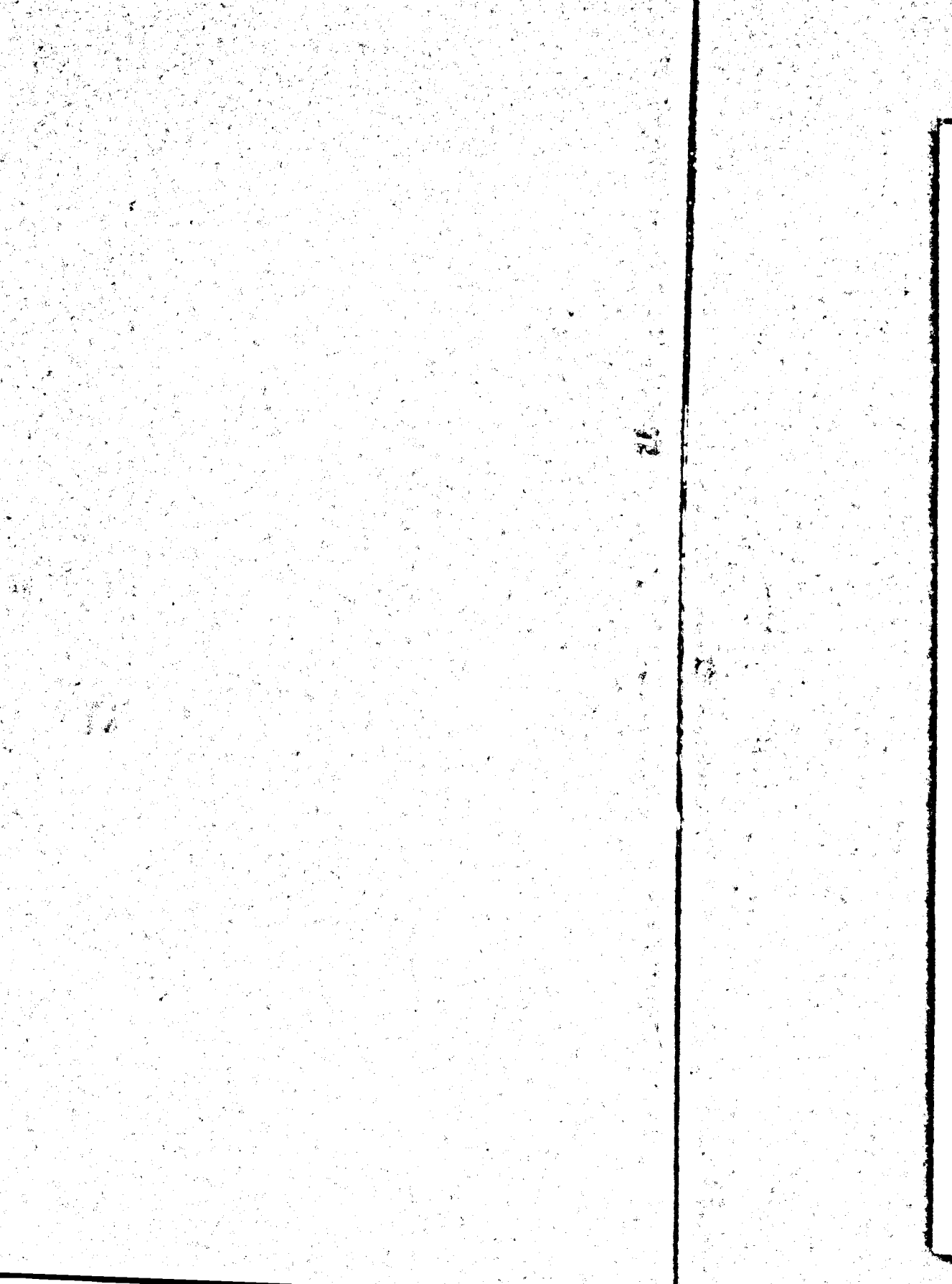
et ALI FUAD PACHA, Ambassadeur et Envoyé Extraordinaire du Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie, et membre d'Angora à la Grande Assemblée Nationale.

TRAITÉ
ENTRE
LA TURQUIE ET LA RUSSIE

SIGNÉ A MOSCOU

le 16 Mars 1921.

TRAITÉ
ENTRE
LA TURQUIE ET LA RUSSIE

SIGNE A MOSCOU

Le 16 Mars 1921

CONSTANTINOPLE
Imprimerie Hous

1921